యుగధర్మం

'ఎలెక్ట్రాన్'

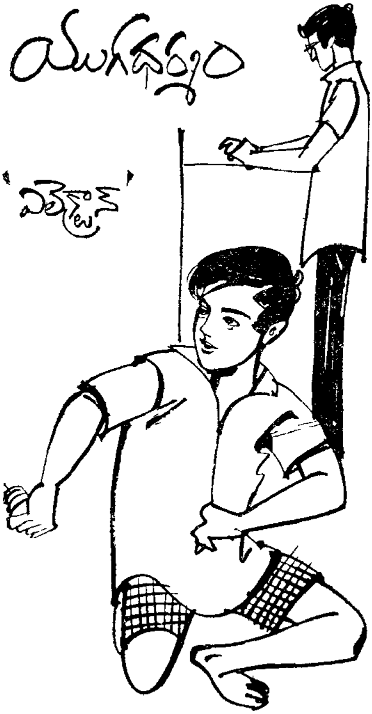

సాయంత్రం అయిదు దాటినా, వడ గాడుపు తగ్గలేదు. రోజల్లా శ్రమించి పనిచేసిన తర్వాత, అంతటి వేడిలో ఇంటికి వెళ్ళాలంటే నిజంగా ప్రాణం పోతుంది. స్కూటర్ పాడవడంవల్ల బాగుచెయ్యడానికి యిచ్చాను. సోమవారంనాడు కాని అది తయారవ్వదు సిటీబస్సులు పేరుకే కాని, సమయానికి రావు వచ్చినా, విపరీతమైన రద్దీ. ఆఫీసువదిలి, కాలినడకను ఇంటిదారి పట్టాను.

"రిక్షాకావాలా సార్," ఓ రిక్షా అతను పక్కగావచ్చి అడిగాడు.

"దానవాయిపేటకి ఏం కావాలి?" ప్రశ్నించాను. నాలోని నీరసాన్ని కని పెట్టి ఉండాలి. "రెండురూపాయలిప్పించండి," అన్నాడతను

"ఆశ కంతుండాలయ్యా! దానవాయ పేటకి రెండురూపాయలా?''

"చదువుకున్న బాబులు- మీరే ఇలా అంటే ఎలా? ఎంత గాడుపుగా ఉందో చూడండి అందులోనూ అంతా మెరక లాగాలి," అన్నాడతను.

నా జేబులో సరిగ్గా రెండురూపాయలే ఉన్నాయి. ఉదయం ఆఫీసుకు వెళ్ళేటప్పుడు పర్సునిండుగానే ఉంది. అవసరంగా ఉందంటే ఆఫీసు జీప్‌డ్రైవర్‌కి ఏభై యివ్వగా రెండురూపాయలు మిగిలాయి. అతగాడు డబ్బుతీసుకొని, నెమ్మదిగా అన్నాడు. "మీ స్కూటర్ పాడై పోయిందనుకొంటాను సాయంత్రం మిమ్మల్ని ఇంటిదగ్గర దిగబెడ్తాను." అతగాడి సన్నాయి నొక్కులకి నాకు చిర్రెత్తుకొచ్చింది. "ఆఫీసు జీప్‌ని నా స్వంతపనులకు ఉపయోగించనని నీకు తెలుసు. ఇక్కణ్ణించి వెళ్ళు!" అని కసిరాను. "ఎందుకుసార్ అలా కోప్పడ్తారు! పెద్దమ్మగారు (ఇంజనీరుగారి భార్య) షాపింగ్‌కి వెడ్తారట. జీప్ తీసుకు పొమ్మని అయ్యగారు చెప్పారు. జీప్ ఎలాగా అటువైపు వెళ్ళాలికదా, మిమ్మల్ని దింపవచ్చునూ అని..." అని నసిగాడు. అతగాడి మాటలు నాలో మార్పుని తీసుకురాలేదు. నేను సమా

ధానం యివ్వకపోవటంతో, "మీ యిష్టం" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

"ఏం బాబయ్యా, ఏమాంటారు ?" అన్న రిక్షా అతని మాటలతో ఈ లోకంలో పడ్డాను.

"రెండురూపాయలు చాలా ఎక్కువ. మరో బేరం చూసుకో" అన్నాను. అతను నిజంగానే మరో బేరం చూసుకొన్నాడు. చలవ కళ్ళజోడు పెట్టుకొన్న ఓ వన్నె లాడి, "ఏయ్ అబ్బీ, దానవాయిపేట రిక్షా కడ్తావా ?" అని అడిగింది.

"రెండురూపాయలు," అన్నాడతను.

"ఎవరైనా నవ్విపోతారు ! రూపా యిస్తాను." ఆమె నిక్కచ్చిగా అనేసింది.

"సరే, రండి !" ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ ఉండిపోయాను. ఆమె రిక్షాలో కూర్చోగానే హుషారుగా అతగాడు రిక్షా తొక్కుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు. షివల్రీ అనేది ఒక్క చదువుకొన్నవాళ్ళ సొత్తే కాదు. మగవాడు పుట్టడంతో వచ్చే గుణాల్లో ఇదొకటనుకొంటాను.

స్కూటర్ సుఖానికి అలవాటుపడ్డ ప్రాణం, నడవడానికి ఒప్పుకోవడం లేదు. గాస్ అయిపోయిన తర్వాత, సిలెండరు మళ్ళీ వచ్చేవరకూ- మా ఆవిడ విసుగుకీ, కోపానికీ అర్థంలేదని ఎన్నోసార్లు అంటూంటాను. 'ఓ రెండు పూటలు కిరసనాయిలు స్టవ్‌మీద వండితే ఏంపోయింది ?' అని ప్రశ్నిస్తే 'మీ స్కూటర్ పాడయితే, ఓ నాలుగు పూటలు నడిచి వెడ్తే మీకూ తెలుస్తుంది కష్టం !' అంటుంది ఆ మాటల్లో నిజం లేకపోలేదని అనిపించింది.

రిక్షాకోసం డబ్బులు ఖర్చుపెట్టడానికి మనసు ఒప్పుకోలేదు. వచ్చేపోయే రిక్షాల్నీ, కార్లనీ తప్పించుకొంటూ, మురుక్కాలవల వాసనకి ముక్కు మూసుకొంటూ, జాంపేట జంక్షన్ చేరుకొనేసరికి, కాళ్ళలో సత్తువపోయింది. గొంతుక తడారిపోయింది. అవసరమైన దానికన్నా ఎక్కువ ప్రాణాల్ని కష్టపెట్టినందుకు మనసులో నొచ్చుకొంటూ, కూల్‌డ్రింక్‌షాపులో ఓ రూపాయి తగలెట్టి 'లిమ్కా' తాగాను. కొట్టుపక్కనే. రకరకాల ప్లాస్టిక్ బొమ్మలు ఓ బల్లమీద పెట్టుకొని 'ఏవస్తువైనా రూపాయి !' అంటూ ఓ నల్లబట్టలతను అరుస్తున్నాడు. బాబిగాడి కోసమని, ఓ మరబొంగరాన్ని తీసుకొని బయలుదేరాను. రిక్షామీద అనవసరంగా ఖర్చుపెట్టడంకంటే ఇదే నయమనిపించింది

గేటుతలుపు తోసుకొని, ఆవరణలో అడుగుపెట్టాను. యింటికి తాళంవేసిఉంది. పుస్తకాలసంచి మల్లెపందిరి రాటకి తగిలించి, పందిరికింద బాబిగాడు గొప్పులు తవ్వుతున్నాడు పంపుకి తగిలించిన రబ్బరుగొట్టంలోంచి నీళ్లు పక్కనేఉన్న గులాబిచెట్లని తడుపుతున్నాయి. "అమ్మ ఎక్కడికెళ్ళిందిరా ?" అని అడిగాను. తవ్వుగోల పక్కనపెడ్తూ "నాకేం

తెలుసు! స్కూల్‌నుంచి వచ్చేసరికి తాళంవేసిఉంది!" అన్నాడు బాబి

"అక్క...?"

"అక్కా నేనూ కలిసే వచ్చాం. యింటికి తాళంవేసి ఉండడంచూసి, సరళావాళ్ళింటికి గచ్చకాయలాడుకోడానికి వెళ్ళిపోయింది!" బాబిగాడి గొంతుకలో, ఏదో కసి కొట్టవచ్చినట్లు కనబడింది ఏమనాలో తెలియక ఊరుకొన్నాను ఉండలేక మళ్ళీ వాడే అన్నాడు. "రాణిగారిలా ఊర్లమ్మట షికార్లు కొట్టడానికి శ్రమ ఉండదు. మొక్కలకి గొప్పులుతవ్వి నీళ్ళు పెడ్దామే అంటే, ఓ వెకిలినవ్వు నవ్వేసి గచ్చకాయలాడ్డానికి చెక్కేసింది. పువ్వుల్ని మట్టుకు మొగ్గల్లోనే తుంపేసి తల్లో తురుముకోడానికి మట్టుకు తయ్యారు!"

"పువ్వులు వాళ్ళు పెట్టుకోకపోతే, నువ్వు పెట్టుకొంటావట్రా? మరి ఈ పువ్వులు ఎవరికోసమని?"

"దానికోసంమట్టుకు కాదు. మన యింటి అందంకోసం! అయినా కొంచెం సాయం చెయ్యవచ్చునుగా?"

నాకు నవ్వొచ్చింది. బాబికి కోపం రెచ్చిపోయింది నేను మరబొంగరాన్ని పైకితీసి చూపించాను. బాబి కళ్ళు మిలమిలా మెరిసాయి. మరబొంగరాన్ని వాడి చేతిలోపెడ్తూ, "నువ్వు పోయి దీంతో ఆడుకో. నేను మొక్కలకి గొప్పులు తవ్వుతాను," అన్నాను. వాడి కోపం యిట్టే ఎగిరిపోయింది బొంగరాన్ని తీసుకొని వరండాలోకి పరుగెత్తాడు.

ఓ అరగంటపోయిన తర్వాత సరోజ ఓ రిక్షాలోంచి దిగి వచ్చింది. వరండా మెట్లమీద కూర్చున్న నన్ను చూసి నవ్వుతూ, "ఓ రూపాయుంటే ఇవ్వండి. రిక్షా అతనికి యివ్వాలి," అంది. "లేదు!" అన్న నా ముక్తసరి సమాధానం విని, తెల్లబోయింది సరోజ. కాని తమాయించుకొని అన్నది, "పొద్దున్న ఆఫీసుకు వెళ్ళేటప్పుడు చాలా డబ్బే ఉండాలే!!" ఈ విసురుతో నాకు వళ్ళు మండింది

"నీకెలాతెలుసు? జేబులు తడమడం మొదలెట్టావా?" అన్నాను ఇంక మాట్లాడి లాభంలేదనుకొంది కాబోలు తలుపుతాళంతీసి లోపలికివెళ్ళింది. ఓ రూపాయి తీసుకొచ్చి, రిక్షాఅతనికిచ్చి, గేటుతలుపువేసి వరండాలోకి వచ్చింది.

"శాంత ఏదిరా బాబీ?" వాణ్ణి ప్రశ్నించింది.

"నీలాగే, అదీ షికార్లకి వెళ్ళింది," కొంచెం కటువుగానే అన్నాను.

"వెంకటలక్ష్మిగారమ్మాయి హైద్రాబాద్ వెళ్ళిపోతోందని తెలిసి చూడ్డానికి వెళ్ళాను. కొత్తగా కాపురానికి వెడ్తోంది కదా, చూడకపోతే బావుండదు! తీరా వెళ్ళినతర్వాత వాళ్ళు నన్ను ఓ పట్టాన కదలనివ్వలేదు. అందుకనే ఆలస్యం

అయిపోయింది కదా అని రిక్షామీద వచ్చేశాను "

"రెండువీధులవతల్నించి యిక్కడికి రూపాయా రిక్షాకి ! ?"

"ఇంత గాడుపుల్లో వాళ్ళుమట్టుకు తక్కువకేరానికి వస్తారా ? మీరెంత ఖుద్భారేమిటి, ఆఫీసునుంచి యింటికి రావడానికి ?''

"నడిచివచ్చాను." డబ్బువిలువ నీకు తెలియదులే అన్న అర్థం వచ్చేటట్లుగా ఉంది కాబోలు నా సమాధానం- సరోజ చిన్నబోయిన మొహంతో లోపలికి వెళ్ళింది.

నేనూ లేచి ముందుగదిలోకి పోయి, ఫాన్ వేసుకొని సోఫాలో కూలబడ్డాను. పేపరు తీసుకొని చదవడం మొదలు పెట్టాను ''ఉత్తరంవచ్చింది, మీకు-" అంటూ సరోజవచ్చి, ఓ కవరిచ్చింది.

"ఎక్కణ్ణించి ? ఎవరు వ్రాశారు ?" ప్రశ్నించాను. సరోజకు అనకాశం దొరికింది.

"నేనేమైనా విప్పి చదివానా- ఎవరు ఎక్కణ్ణించి వ్రాసిందీ తెలియడానికి ? సరే, మీతో గొడవెందుకు కానీ, ఉత్తరం చదువుకోండి. ఈ లోపులో కాఫీ తీసుకొస్తాను.'' సరోజ లోపలికి వెళ్ళింది.

కవరుచింపి ఉత్తరం చదివాను. సరోజ కాఫీ తీసుకొచ్చి, చేతికందిస్తూ, "ఎక్కణ్ణించేమిటి ?" అని కుతూహలంగా అడిగింది. ఓ క్షణం సందేహించాను. ఎదురుగా కుర్చీలో కూర్చుంది.

"అక్కయ్యరాసింది. వాళ్ళ శ్యామలకి పెళ్ళి కుదిరిందిట. ఉన్న ఎకరం పొలం అమ్మేసినా, ఇంకా కట్నానికి రెండువేలు తక్కువొచ్చిందనీనూ, ఎంత ప్రయత్నించినా ఆ డబ్బు సర్దుబాటు కాలేదనీను" సరోజ మొహంలోకి చూస్తూ అన్నాను కొంచెంగా రంగు మార్పు మొహంలో గమనించాను. సరోజ మౌనంగా ఉండిపోయింది

"నాకు ప్రమోషన్ వచ్చినతర్వాత నెలనెలా మనం ఆదా చెయ్యకలిగిన డబ్బు నీ పేర బాంక్‌లో వేస్తున్నాను కదా. అది ఈపాటికి రెండువేలకు పైగా ఉందనుకొంటాను." సరోజతో లాలనగా అన్నాను. నా ఉద్దేశానికి వేరే మాటలు అనవసరం. సరోజ సంగతి గ్రహించింది.

''పెళ్ళిళ్ళూ అవీ అయి, ఎవరి సంసారాలు వాళ్ళు చూసుకొంటున్నప్పుడు- ఎవరికష్టాలు వారికుంటాయి. మనకీ పిల్లలు పెరుగుతున్నారు. ఈ రెండువేలూ కూడబెట్టడానికి రెండేళ్ళు పట్టింది"సరోజ కఠినంగానే అన్నది.

"అదికాదు సరోజా ! అక్కయ్యకి ఈ డబ్బు చాలా అవసరం. నా తోడబుట్టినదానికి ఈమాత్రం సహాయం చెయ్యకపోతే ఎలా ?"

"మనకి వేలకువేలు మూలుగుతోంటే

అనుకోవచ్చు. ఏదో రెండుపూట్లా నోట్లోకి వేళ్ళు వెళ్ళుతున్నంతమాత్రాన మనదగ్గర మూటలు మూలుగుతున్నా యనుకొంటే ఎలా?" సరోజలో కఠినత్వం, ఇన్నేళ్ళ వైవాహిక జీవితంలోనూ మొదటిసారిగా చూడకలిగాను

"మనకి జరుగుతోంది కనకనే, ఈ మాత్రం సహాయం చెయ్యవచ్చుననుకొంటున్నాను! అక్కయ్య ఏమీ పరాయిది కాదు కదా?!" అనకూడని మాట అన్నాననుకొంటాను సరోజ దృష్టిలో. విరుచుకుపడింది. "అవును, నేనే పరాయిదాన్ని. అయినా ఆ డబ్బు మీది. మీ యిష్టంవచ్చినట్టు చేసుకోడానికి మీకు హక్కుంది. కాదనడానికి నేనెవర్తిని?" సరోజ విసురుగాలేచి వెళ్ళిపోయింది.

"అమ్మా, ఆకలేస్తోందే," అంటూ బాబిగాడు లోపలికి వచ్చాడు. "వంటింట్లో ఇల్లమీద పాలున్నాయి. తాగి తగలడు!" సరోజ సమాధానం పక్కగదిలోంచి వచ్చింది.

ఆడదాని స్వార్థాన్నిగురించి ఆలోచిస్తూ అలానే కూర్చుండిపోయాను, చాలాసేపు. ఏడింటికి చన్నీళ్ళతో హాయిగా స్నానంచేసి బట్టలు మార్చుకొన్నాను. డాబామీదకుపోయి, సిగరెట్ ముట్టించి పచార్లు మొదలుపెట్టాను. కింద తులసికోటదగ్గర, బాబిగాడూ, శాంతా ఘర్షణ పడ్తున్నారు.

"ఆ బొంగరం నాది. నీకెందుకివ్వాలి?" బాబిగాడు తిక్కగా అన్నాడు.

"నాన్నగారు మనిద్దరికోసం కొన్నారు. నాక్కూడా యివ్వు." శాంత దబాయిస్తోంది.

"నేనివ్వను. కష్టపడి పనిచేసినందుకు నేను సంపాదించిన బహుమతి ఇది."

"అక్కడికి నువ్వొక్కడివే కష్టపడిపోతున్నట్లు! ఏంచేశావేమిటి?"

"మొక్కలకి గొప్పులుతవ్వి నీళ్ళు పెట్టాను."

"అది కష్టమైన పనా?"

"లేకపోతే గచ్చకాయలాడ్డం-షికార్లు కొట్టడం- కష్టంకదూ! రేపట్నించి ఒక్క పువ్వుకోసి చూడు, ఏంచేస్తానో?"

"రేపటిదాకా ఎందుకు? ఇప్పుడే కోస్తాను! ఏం చేస్తావో చూస్తాను!" శాంత అక్కణ్ణించి కదలబోయిందనుకొంటాను, ఏంజరిగిందో కాని, "అమ్మా చూడవే- తమ్ముడు వీపుమీద గుద్దుతున్నాడు!" అంటూ అరవడం మొదలుపెట్టింది అక్కడే అరుగుమీద కందిపచ్చడి రుబ్బుతోన్న సరోజ పిల్లల్ని గదమాయిస్తోంది. "అలా దెబ్బలాడుకోకండి. అయినా బాబీ- అక్కని కొట్టడం తప్పుకాదురా? బొంగరం నీకోసమే అయినా, అక్కకికూడా యివ్వాలి. నువ్వు యివ్వకపోతే ఇంకెవరిస్తారు దానికి?"

"దాని మొగుడు!"

"అదెప్పుడో తర్వాతమాట. అయినా నువ్వు మరి దాని తమ్ముడివికదా! నువ్వు కష్టపడి ఏం చేసి ఏం సంపాదించినా, అక్కకూడా యివ్వాలి. అప్పుడది 'మా తమ్ముడెంతమంచివాడూ' అని పొంగిపోతుంది."

"ఇప్పటికెన్నిసార్లు పువ్వులు కోసుకోనిచ్చాను. ఒక్కసారైనా నేను మంచివాణ్ణని అనలేదు!"

"అదిప్పుడు బొంగరంకోసం సరదా పడ్తోంది కదా! బొంగరం దానికిస్తే సంతోషిస్తుంది. నువ్వింకొకటి కొనుక్కుందువుగాని" సరోజ బాబిగాణ్ణి బుజ్జగించడం మొదలుపెట్టింది. ఇదే అదనుగా శాంత స్థాయి హెచ్చిస్తూ ఏడవడం మొదలుపెట్టింది. బాబిగాడు కరిగిపోయాడనుకొంటాను. "ఏడవకే, ఇంద బొంగరంతీసుకో. రేపొద్దున్నకి రెండు గులాబీలు విచ్చుకొంటాయి అవి కోసుకో."

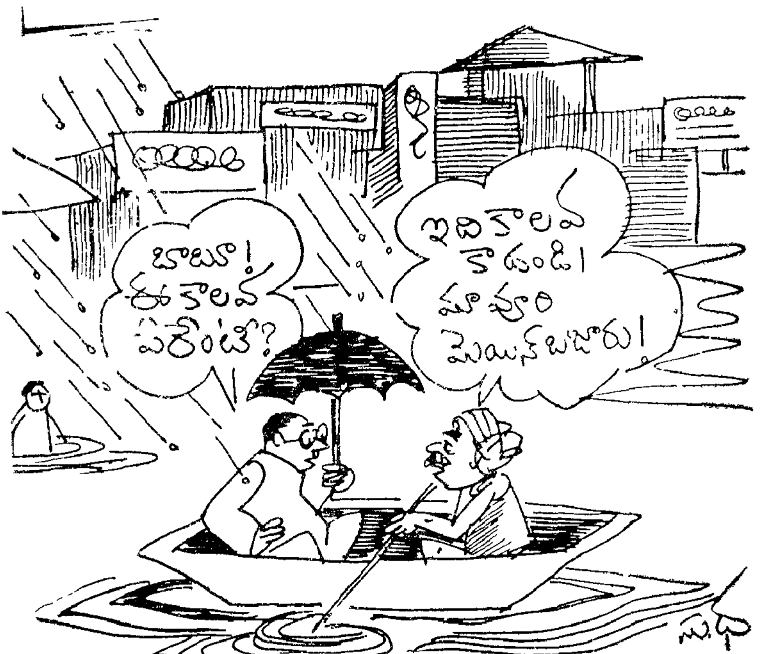

చిన్నగా నవ్వుకొంటూ, మరోసిగరెట్ ముట్టించాను. సరోజమీదకు బాణం వదలడానికి మరో అవకాశం దొరికిందనుకొన్నాను.

రాత్రిభోజనం వడ్డిస్తుంటే, "నువ్విందాకా బాబిగాడికేదో హితబోధ చేసినట్లున్నావు!" అన్నాను, సరోజతో. నా మాటల్లోని వ్యంగ్యాన్ని గుర్తించలేనంత మూర్ఖురాలుకాదు సరోజ.

"మీ మాటల్లోని అర్థం తెలుస్తోనే ఉంది. బావుంది- సాయంత్రం భార్యగా మాట్లాడాను ఇందాకా తల్లిగా మాట్లాడాను. ఇది యుగధర్మం!" సరోజ సమాధానంలో చాలా పెద్ద పదాలే దొర్లాయి. అర్థాలే యిమిడాయి. అవాక్కయిపోయాను. బాబిగాడూ, శాంతా అర్థంకాక నా మొహంకేసి చూడసాగారు. మౌనంగా భోజనం ముగించాను.

అయితే సరోజ సమాధానంతో, నాకు జ్ఞానోదయమైంది.

ఆ మర్నాడు ఆఫీసుకు వెళ్ళగానే, ప్రావిడెంటుఫండ్‌లోంచి మూడువేలు అప్పు తీసుకొని అక్కకి పంపించాను. కట్టుకొన్న ఆడదానితో- చేయబోయే ప్రతి పనినిగురించి ఆలోచించాలనీ, చేసిన ప్రతి పనిగురించి చెప్పాలనీ ఎక్కడాలేదు. ఇదీ యుగధర్మమే!